

ORTODOXT KYRKOLIV

Utgiven med välsignelse från H.E. Metropolitén Kyprianos av Oropos och Fili

Årgång 33 • 2020



†Biskop Johannes 1930-2020



LEDARE

I församlingens 42-åriga historia har vi aldrig varit med om ett så märkligt år som just 2020. Aldrig heller har vi varit tvungna att göra ett uppehåll i liturgier och gudstjänster under fem veckor på grund av sjukdom hos prästerskapet som vi fick efter påsk. Dessutom har grundaren av vår svenska mission, Biskop Johannes av Makarioupolis, fått insomna i Herren under sensommaren och lämnat oss i stor sorg. Han hade dock uppnått 90 års ålder och utstått mycket lidande så vi kan trots allt finna tröst i att han befinner sig i en bättre värld, där vi tror att han nu ber för oss.

Under detta märkliga år har vi sett många självutnämnda experter även i kyrkliga sammanhang. Personer som utan någon som helst utbildning, erfarenhet eller välsignelse från andlig fader påstår sig veta allt om epidemiologi, virologi, vaccinforskning och vår Kyrkas eskatologi för att de sett filmer på Internet som sår konspirationsteorier, osäkerhet om vad som är sant, "fake news" och skapar "filterbubblor". Aldrig tidigare har jag som präst tvingats till att svara på vad Kyrkans anser om detta eller vad jag personligen tycker.

Vår vanliga gudstjänstverksamhet som våra troende mer än någonsin detta år borde fått tröst och styrka från har påverkats av regeringens restriktioner. Aldrig har vi därmed tidigare upplevt ett sådant år med så svåra prövningar.

Vad är då en kristen attityd som vi bör närma oss detta med? Hos ökenfäderna läser vi följande från Abba Antonios: "Jag såg alla fiendens fällor, som är utlagda över jorden, och jag suckade och sade: 'Vem kan undgå dem?' Då hörde jag en röst som sade till mig: 'Ödmjukheten!'"

Det vi alla behöver mer av är just ödmjukhet. Ingen av oss är experter så varför ska vi då uttala oss? Det räcker för oss att lyssna i ödmjukhet på de experter som finns och följa de riktlinjer som de världsliga ledarna ger oss utan att ständigt ifrågasätta, vara misstänksam och leta efter svårigheter. Istället överlåter vi åt våra visa andliga ledare, biskoparna, att ge oss råd hur vi ska navigera genom detta i sanning stormiga hav som 2020 inneburit för oss alla. Detta är ett ortodox förhållningssätt. En ökenfader sade "den som har ödmjukhet driver bort demoner, men den som inte har ödmjukhet gör sitt liv till en arena för dem." Ödmjukhet och lydnad mot våra biskopar och deras visa råd ger våra liv frid även under svåra yttre omständigheter. Saknar vi ödmjukhet blir vi som en båt i ett stormigt hav där vi kastas än hit och än dit efter de idéer som florerar på Internet, vilket kan leda oss till konflikter, splittring, depression och andlig villfarelse.

I Philokalia läser vi följande: "sträva inte efter att med diskussioner rätta en förvrängd sak utan gör det med tålmod, bön och fast hopp". Alltså bör vi undvika att vara fixerade och diskussionslystna vid de svåra omständigheter som

våra regeringar har att hantera. Låt dem hantera detta. Låt oss istället ta itu med roten till allt ont, nämligen vår egenkärlek, att vi egentligen vare sig älskar Gud eller vår nästa. När vi sätter fokus på vår egen synd och våra egna tillkortakommanden har vi en rätt prioritering i livet som leder oss till frälsning. Den svåra omständigheten som året har inneburit för oss alla löses endast med tålamod, bön och ett fast hopp.

Nu firar vi Kristi födelse som nästa stora högtid. Den lär oss att Gud blev människa för att människan skulle bli lik Gud, inkarnationens mysterium. Vi behöver nu sträva efter att bli allt mer lika Honom och släppa denna världs bekymmer och problem. Målet med vårt liv är vår gudomliggörelse och inte vad som händer i denna värld. Må vi aldrig tappa detta fokus.

Fader Anders Åkerström, Helige Spyridons dag 2020

ORTODOXT KYRKOLIV 2021

Glöm inte att förnya Ditt medlemskap av församling inom stiftet (100:- per medlem eller familj) eller betala Din prenumerationsavgift för icke-medlem (50:- per prenumeration).

Ortodox kyrkoliv utgives av Stockholms Ortodoxa stift som tillhör den Sanna (gammalkalendariska) Grekisk-ortodoxa kyrkan. Vår kyrka har full kommunion med den Sanna Rumänsk-ortodoxa kyrkan under Metropolit Vlasie, den Sanna Bulgarisk-ortodoxa kyrkan under Biskop Photii av Triaditza och den Ryska utlandskyrkan under Metropolit Agathangel av New York och Östra Amerika.

Ansvarig utgivare: Fader Anders Åkerström

Redaktion: Fader Anders Åkerström och Moder Magdaleni

Redaktionens adress: Bävernsgränd 18A^{6tr}, 753 19 Uppsala, tel. 072-238 62 03 (endast kvällstid)

E-post: info@ortodoxakyrkan.se Hemsida: www.ortodoxakyrkan.se

Pris: Lösnummer 35:-. Medlemskap av församling inom stiftet innebär att man får Orthodox kyrkoliv utan att prenumerera. Om man vill penumerera på tidningen utan att vara medlem av församlingen insättes 50:- på Pg. 489 94 53-7.

Gåvor till Heliga Konstantin och Helenas kyrkofond för att bistå kyrkor inom Stockholms Ortodoxa stift insättes på Pg 640 10 07-7

Gåvor och medlemskap av Heliga Konstantin och Helena ortodoxa församling insättes på Pg.489 94 53-7 eller via Swish: 123 336 7505

Gåvor och medlemskap av *Theotokos* avsomnande - Uppsala grekisk-ortodoxa församling insättes på Pg. 23 06 13-2

Gåvor till vårt kloster "Stiftelsen Heliga Philothei Ortodoxa Kloster" insättes på Bankgiro 677-0242 eller via Swish: 123 101 1634

Metropolit Kyprianos besök 7-12 (20-25 nya kal.) februari 2020

Just innan den Stora fastans början besökte vår Metropolit oss i Sverige som han brukar göra denna tid de senaste åren, främst för att delta i Heliga Philotheis klosters festdag, vars firande flyttats till den 9 februari, enligt kyrklig kalender, på grund av att den rätta dagen detta år inföll under den Stora fastan.

Efter anländandet på torsdagen, mottogs biskopen traditionsenligt i Heliga Konstantin och Helenas kyrka i Värberg, Stockholm och kunde inspektera renoveringen av kyrkobyggnadens färdigställande. Han besökte sedan Biskop Johannes i hans cell och förmedlade hälsningar från de andra biskoparna i vår synod i Grekland, med vilkas välsignelse Metropolitens rest till Sverige.

På fredagen besökte Metropolitens och hans sällskap den Ortodoxa delen av Skogskyrkogården där *trisagia* (minnesgudstjänst för de avsomnande) firades vid församlingsmedlemmars gravar. Han uppmuntrade prästerna att söka information om eventuella "bortglömda" avsomnade så att deras gravar kan tas om hand och *trisagia* firas där. Han underströk också behovet av att våra troende ser till att lämna instruktioner efter sig angående sin gravsättning eftersom både samhället som omger oss och många gånger även den egna familjen, har vanor som är mycket annorlunda jämfört med vår Ortodoxa tradition.

Samma eftermiddag genomfördes en uppbyggande samling med



prästerskapet i biskopsresidenset i Värberg då Metropolitens informeras om hur renoveringen fortskridit och vad det finns behov av att göra fortfarande. Han gav vägledning för det liturgiska livets förstärkning och un-

dervisning för de troende liksom andra frågor rörande missionen i vår kyrka i Sverige.

På lördagen firades Orthros och hierarkisk gudomlig festdagsliturgi till Heliga Philothei av Athens ära i Heliga Philothei Ortodoxa kloster i Villberga med deltagande av det svenska prästerskapet



och många troende. Under Liturgin läste Metropoliten bönen för en blivande församlingsmedlem att bli upptagen bland katekumenerna.

I sin predikan ärade han Gud som ser till att det finns lugna andliga hamnar, våra församlingar och kloster i våra svåra tider. I dessa får våra troende näring för sin kamp i havet av världens olika prövningar och frestelser. De människor som har en god vilja får där också budskapet att vårt liv inte bara har ett plan, det horisontella, utan också ett vertikalt. Det vill säga att vår relation med världen och våra medmänniskor är inte det enda viktiga utan också vår relation till Gud.

Dessa två dimensioner formar ett kors, på vilket varje kristen bör vara korsfäst, korsfäst tillsammans med Kristus så att vi också kan få uppleva vår personliga uppståndelse. Den som lever ett liv utan kors har förmodligen blivit ett med världen och kommer inte att lära känna uppståndelsen. Heliga Philothei levde med fasthet det korsfästa klosterlivet utan att glömma kärlekens arbete. Hon hjälpte särskilt många kvinnor från att tvingas avsäga sig sin kristna tro och från omoraliskt utnyttjande. Hon levde verkligen enligt hennes namns betydelse: Guds vän.

Hur ska vi efterlikna henne? Hur kan vi göra det i ett samhälle som odlar att framhäva sig själv, egennyttan, egoism, uppvisning av "likes" och varje form av njutning?

Vi är alla kallade att, med Guds nåd, odla ett inre klosterliv, att avsäga oss världen (dvs våra lidelser och begär), ha minnet av Gud och bönen i vårt sinne och kämpa för att uppnå tålmod, kärlek, renhet, heliga tankar, heliga ord och heliga gärningar.

Denna kamp är visserligen hård och medför smärta i vår lidelsefulla varelse, men den ska bära som frukt den verkliga njutningen: föreningen med Kristus. Medan de andra olika njutningarna som odlar maktlystnad, girighet och njutningslystnad kommer med tiden medföra den eviga smärtan av att bli skild från Gud.

Låt oss åberopa Heliga Philotheis hjälp i vårt beslut att med insikt och mod ta upp vårt kors i hopp om vår personliga uppståndelse.

Efter måltiden som systrarna i klostret bjöd alla närvarande på, genomförde vår Metropolit en liten Synaxis med huvudtema den Gudomliga liturgins centrala plats i den Ortodoxa kyrkan i motsats till betoning av gärningar.

Moder Magdalenen visade sedan Metropoliten klostrets nya utbyggnad som just färdigställts med den Heliga Philotheis tydliga välsignelse och ingripande.

På domsöndagen som följde firades midnattsgudstjänst, Orthros (morgongudstjänst) och Gudomlig hierarkisk liturgi i Heliga Konstantin och Helenas kyrka, Värberg, ledd av Metropolit Kyprianos tillsammans med församlingens prästerskap.

I sin predikan talade han först om den stora prövning som de troende utstod av innovatörerna i den Ortodoxa kyrkan som för hundra år sedan splittrade den liturgiska högtidsenheten i de lokala kyrkorna då de officiellt inledde ekumenikens katastrofala bana med encyklikan



1920. Metropoliterna uppmanade de troende att fördjupa sig i denna fråga, vilken är en trosfråga, så att de är medvetna och starka i sin beaktelse.

I fortsättningen talade han om dagens läsning av Evangeliet och underströk att Kristus identifierar sig själv med var och en av våra bröder och systrar. Denna evangeliska syn kan vi också finna hos ökenfäderna

i det kända tänkespråket: ”Har du sett din broder, har du sett Gud”. Som du förhåller dig till din broder, så förhåller du dig till Gud.

Låt oss därför anstränga oss så att relationen till vår broder uttrycker sig med heliga tankar, heliga ord och heliga handlingar. Låt oss inte nedvärdera någon, låt oss hjälpa alla och visa vår sympati för de fattiga och för andra som har det svårt, men också för dem som är ytliga, och inte kommentera eller fördöma dem.

Låt oss uttrycka en kristen aristokratisk livshållning med vår vänlighet i Kristus i vårt vardagsliv med vilja att göra uppoffringar för andras skull och visa osjälviskhet.

Den Stora fastans tid som vi om några dagar ska inträda i, ger oss ett utmärkt tillfälle att kombinera fastan och bönen med olika former av generositet. Utan barmhärtighetsgärningar tappar fastan och bönen sin mening och blir snarare skadliga för oss, som de heliga fäderna lär oss.

Samma eftermiddag genomfördes en församlings-synaxis under vilken vår Metropolit, med bidrag av Fader Anders, talade om fastetiden innan Påsken enligt den Ortodoxa traditionen jämfört med västlig praxis. Han betonade vår Kyrkas pastoralas omsorg gentemot hedendomen, vilken bidrog till utformandet av Triodion och allmänt till vår Kyrkas högtidskalender.

I fortsättningen studerades en berättelse om hur en from präst upplevde Guds nåd under en Gudomlig liturgi, betydelsen av de troendes böner, levande och döda, samt helgonens medling och den yttersta domen.

Med denna vision som grund, men också de heliga fädernas tolkningar, tex Helige Isak Syriern, förstår vi att Gud verkar inte som en straffande domare av syndarna, utan ser som människoälskande Skapare var och en av Sina varelsers tillstånd inför Honom. Han uttrycker Sin kärlek och stora nåd till dem som ångrar sig och Sin sorg över dem som inte gör det.

Denna historia samt de som de närvarande vid denna Synaxis berättade efteråt visade hur nära oss våra kära avsomnade är. Bönens kraft underströks samt liturgier och välgörenhet för att hjälpa deras själar, som inte längre har möjlighet att anstränga sig för sin egen frälsning.

Det är alltså obarmhärtigt och en synd att inte minnas våra döda, såväl biologiska som andliga, släktingar och att inte använda oss av de medel som vår Kyrka gett oss – bönen, minnesgudstjänster och generositet till behövande– för att hjälpa dem. De som inte är Ortodoxa kan vi inte åminna i liturgier men vi kan be hemma för deras själar och ge allmosor till behövande för att hjälpa deras själar frälsning. För Ortodoxa ber vi ”Herre Jesus Kristus, giv vila åt din tjänare X:s själ” och för icke-ortodoxa säger vi ”Herre Jesus Kristus, förbarma Dig över din tjänare X:s själ”.

På måndagen besökte vår Metropolit Norrköping och våra troendes hem där då han gav råd, bad böner och stärkte tro och hopp för att bibehålla värmen i deras hjärtan trots att de befinner sig i ett så sekulariserat land.

På tisdagen tackade prästerna och de troende Metropolitens för hans stärkande och uppbyggande besök och han återvände med sällskap till Grekland.

Biskop Johannes insomnande och begravning

Biskop Johannes, grundaren till Heliga Konstantin och Helenas församling, insomnade stilla 90 år gammal lördagen den 5/18 juli, då vi firar den Heliga Elisabet, Storfurstinnan av Ryssland, i sin cell intill kyrkan som han själv byggt i Vårberg. De senaste åren hade Biskopen mest varit sängliggande på grund av allt svagare och sämre hälsa. Hösten 2010 råkade Biskop Johannes ut för en olycka, skadade sin rygg allvarligt och hade därefter allt svårare att kunna celebrera gudstjänster och med ålderns krämpor blev hans hälsa allt sämre efter den händelsen.



Begravning ägde rum tisdagen 8/21 juli. Den celebrerades av Metropolit Kyprianos av Oropos och Fili, Stockholms Ortodoxa stifts ställföreträdande biskop, samt Bi-

skop Ambrosios av Methonis, som gjort stora insatser för att hjälpa vår församling under de första åren, tillsammans med församlingens prästerskap. Biskoparna kom från Grekland med det första direktgående flygplanet sedan Coronakrisen utbröt tillsammans med två nunnor och en subdiakon.



Före begravningsgudstjänsten firades Gudomlig hierarkisk Liturgi ledd av Biskop Ambrosios assisterad av församlingens prästerskap och i närvaro av Metropolit Kyprianos. Begravningsgudstjänsten sjöngs växelvis på grekiska och svenska av församlingens kör och nunnorna från Grekland.

I slutet av gudstjänsten läste Metropolit Kyprianos och Biskop Ambrosios förlåtelsebönerna och talade om Biskop Johannes begåvningar, om det han byggt upp i Sverige och lämnat efter sig som arv. Med sin faderliga, enkla och rättframma kärlek till alla människor och genom sina kurser i ikonmålning drog han många till Ortodoxin. Han vittnade om tron genom sitt goda exempel. De talade också om de tecken som visar att Biskop Johannes behagat Gud, tex att han fick ett stilla och fridfullt slut av sitt liv under en tidsperiod då det var möjligt för biskoparna från Grekland att resa och delta i begravningen. Biskoparna nämnde även att den Ortodoxa begravningsgudstjänsten har en uppståndelsekaraktär och Biskop Johannes inte dött utan snarare övergått till evig förening med Kristus.

Biskop Johannes kvarlevor bars sedan till hans grav alldeles bakom altarområdet utanför kyrkan, enligt ortodox sed för biskopsbegravningar. Tillståndet för att begrava Biskopen där erhöles mirakulöst för flera år sedan (se brev nedan), då också graven färdigställts samt en liten trädgård runt omkring.

Med en glädjefull sorg hos de närvarande sänktes kistan i graven av hans andliga barn medan alla sjöng "Kristus är uppstånden" på

svenska, grekiska, kyrkoslaviska och arabiska. Enligt klostersed och på Metropoliten uppmaning lästes även en bön med komboskini (bönband) för Biskop Johannes själs vila.

Må Biskop Johannes minne vara evigt och må församlingen han grundat förvalta väl det andliga arvet som han lämnat efter sig!

Biskop Johannes biografi

Johannes Deurloo föddes den 31 januari 1930 nära Rotterdam i Nederländerna. Hans föräldrar var bönder och tillhörde den reformerta kyrkan.

När Johannes gick i grundskolans högstadium konverterade han till den Romersk-katolska kyrkan mot sina föräldrars vilja och anslöt sig så småningom till Franciskanerklostret i Weert Limburg i en ålder av nitton år 1949. Vid klostret slutförde han de teologiska studier han anmodats och gick även genom ett treårigt program i konstvetenskap genom Écoles des Beaux-Arts i Paris. Han tog så småningom ett certifikat i konstresteraurering.



Genom sina konststudier kom han i kontakt med ikonografin och blev intresserad av den Ortodoxa kyrkan. Efter en kris i tron i samband med det Andra Vatikankonciliet lämnade han den romersk-katolska tron och flyttade 1965 till Sverige, där han så småningom gifte sig med Monica Johannesson. Tillsammans fick de två barn, Anders (Lukas) och Cecilia, och 1973 konverterade hela familjen till den Ortodoxa kyrkan.

1976 vigdes Biskop Johannes till diakon av Metropolit Irinei, som då tillhörde den "Fria Serbiska kyrkan", som nu är återförenad med det Serbiska patriarkatet. 1977 upphöjde Metropolit Irinei honom till Presbyter och gav honom i uppdrag att betjäna de serbiska församlingarna i Stockholm och Malmö.

1978 grundade han Heliga Konstantin och Helena ortodoxa församling i Stockholm, först i en lokal i Aspudden, sedan i Rågsved, sedan Sättra för att slutligen bygga en kyrka åt församlingen i mitten av 1990-talet i Vårberg.



Första besöket av Metropolit Kyprianos 1984

1984, då Biskop Johannes var bekymrad över den serbiska kyrkans ekumeniska aktivitet och vissa pastorala problem vädjade han att bli mottagen av Metropolit Kyprianos av Oropos och Fili som tillhörde den del av den Grekisk-ortodoxa kyrkan som följer den s.k. gamla kalendern.

1990 tilldelades Biskop Johannes en Theol. Lic. av Center of Traditionalist Orthodox Studies, Etna (USA) för uppsatsen "History and Idea of the Holy Icon in the Orthodox Church".

1988 gick Biskop Johannes dotter Cecilia i kloster tillägnat St. Elizabeth, the Grand Duchess of Russia i Etna (USA) och är nu schemanunna under namnet Justina.

Alldeles innan Biskop Johannes fru Matushka Monica insomnade i början av 1999 vigdes hon till det stora schemat under namnet Parthenia. Biskop Johannes själv tonsurerades till munk den 2 maj 1999. Fyra



Konsekration till biskop 2000

dagar senare upphöjdes han till Arkimandrit. På söndagen före den Stora och Heliga Fastan den 12 mars 2000 konsekrerades han till titulärbiskop av Makarioupolis i de Heliga Kyprianos och Justina kloster, Fili (Aten) Grekland.

I februari 2014 vigdes han till det Stora schemat och

drog sig så tillbaka som aktiv biskop. Trots sin sjukdom efter olyckan 2010, som gjort att han mestadels varit sängliggande de tio senaste åren, har han varit en stor tröst och ett starkt stöd för församlingsbor och andra människor som frekvent besökt honom.

Biskop Johannes är känd i en vidare krets i Sverige för sina ikonmå-larkurser som han, med stor iver och flitighet, höll på många platser i Sverige från 1970-talet fram till olyckan 2010 och för sina målade ikoner som finns i många svenska kyrkor och församlingshem. Biskop Johannes får räknas som en av pionjärerna i Sverige med att föra traditionell ortodox ikonografi till den popularitet den har i dag i alla kristna trossamfund.

Biskop Johannes egen berättelse om vår kyrka nedtecknad 2009

På våren 1964 reste jag till Sverige på semester. Stockholm var mycket vackert och på Stortorget började jag måla några akvareller. En grupp amerikaner kom förbi och ville direkt köpa mina akvareller. Jag fick 45 dollar per styck. Jag blev överraskat glad så jag stannade kvar och målade fler motiv. Svenskarna var ovana att se någon måla på gatan så jag blev snart populär.



I det röda huset på torget bodde greve Löwenhielm och han bad mig att måla hans barn. Jag fick en lägenhet av honom på Maria Prästgårdsgata. Jag stannade kvar i Sverige för jag tjänade bra med pengar och jag fick också bra arbeten.

En flicka bad mig att måla ett porträtt av hennes pappa och det gjorde jag. Jag träffade familjen och lärde känna flickan Monica. Kort därefter gifte jag mig med henne. Hon arbetade på Konstakademien som registrator.

En dag frågade hon om jag kunde måla ikoner. ”Ja, det går bra”,

svarade jag och fick uppdrag att måla sex ikoner. Då fördjupade jag mig i ortodoxin och blev så småningom diakon och sedan präst under Metropolitens Irinej av Australien och Amerika (Kovačević 1914-1998).

Jag började med en lokal i förorten Aspudden och inredde den som en kyrka. Efter ett år fick jag hyra en skola i Rågsved.

Om kyrkan i Rågsved och Sättra

Jag hade en kurs i måleri i Sigtuna. Klockan 14.00 åkte jag med pendeltåg hem till Stockholm. Plötsligt hörde jag klart och tydligt en röst: "Johannes". Med det fanns ingen i kupén på tåget. Återigen hörde jag "Johannes". Jag trodde någon lurade mig, men där fanns ingen. Åter hördes rösten: "Johannes gå till byggnadsnämnden". När jag kommit fram tittade jag i "Stockholm direkt" katalogen och hittade adressen och gick till nämnden. Fem minuter i tre var jag på kontoret och jag var den sista kunden. "Vad är ditt ärende?" frågade tjänstemannen mig. "Jag vill ha en kyrka", sade jag, "Vi har ingen! Den sista gav vi bort till motorcykelknuttarna på Danvikstull", sade tjänstemannen. Jag svarade honom att jag var utsänd av en ängel och att jag inte gick förrän jag hade en kyrka. "Kan det räcka med en skola?", sade tjänstemannen. "Okej, det går bra med en skola", sade jag. Så fick jag i Rågsved tre lämpliga lokaler i den gamla skolan. När jag kom dit var alla fönsterna krossade, 28 stycken fönster och golven var även trasiga. Men kommunen reparerade allt och de förstod att jag talade sanning.

Snart var ikonostasen på plats. Ikonerna målade jag snabbt och det blev ett mycket vackert kapell. Kafferum och studiesal anordnades så vi kunde börja med verksamhet, men snart blev kapellet dock för litet. Kommunen ville även riva skolan och vi fick då Sättra gård som ersättning. Men den var alldeles för liten. I Rågsved var vi i 20 år.



Sättra gård

Kyrkan i Vårberg

En dag läste jag en annons i tidningen: tre daghem var till salu i Stockholm. Ett av dem var utan pris. De två andra kostade 6 miljoner kronor vardera. Jag gick dit och berättade att jag ville bygga en kyrka där. Där fanns fem intressenter till fastigheten och till min förvåning gick alla. Mäklaren sade då: ”Okej, då är fastigheten din, Fader”, då jag stod där ensam med kommunens mäklare. ”Åh tack så mycket”, sa jag. ”Ja, men”, sade han, ”hur mycket du beredd att betala?” ”Betala?”, sade jag, ”jag har inga pengar!”. Han sade att bara tomten var värd cirka 2 miljoner kronor och jag bjöd då 30 000. Jag sade att jag visste att det var ett dumt bud, men att han nu i alla fall hade ett bud. Efter 14 dagar hörde kommunen av sig och efter ett långt samtal gick de från 2 miljoner till 600 000 kronor. Jag undertecknade kontraktet och nu var det mitt. När jag berättade vad jag hade gjort blev många mycket upprörda. På kvällen när jag kom hem ringde min bror och berättade att jag hade pengar från mina föräldrar på banken. Arvet var på 600 000 kronor, så jag kunde betala allt.

Efter 14 dagar var jag också tvungen att betala för fastighetsförändring från skola till kyrka på 14 000 kronor och lagfart av marken, en specialavgift på 9000 kronor. Just då kom vi att sälja många ikoner för 10 000, 20 000, ja till och med för 75 000 kronor. Så vi betalade allt och jag började köpa virke för att bygga vår nya kyrka!

Ett stort problem för oss var byggnadslov. Vi försökte flera gånger, men fick avslag. Då åkte jag till Grekland och gick med en god vän, doktor Lukas (en grekisk läkare som forskat vid Karolinska) till Helige Efraims kloster i Nea Makri (Aten). Plötsligt dök abbedissan upp och gick fram till mig och sade: ”Är du fader Johannes från Sverige?” ”Ja”, svarade jag förvånat.! Då sade hon att det skulle gå bra för kyrkan. ”Oroa dig inte”, sade hon! Jag berättade detta för min fru, Matushka Monica. ”Oh”, sade hon, ”då ska jag också gå dit!” Och det gjorde hon och till henne kom abbedissan och gav henne en ikon och sade: ”häng upp den på högra sidan av ikonostasen och bed inför den varje dag och inom ett år får du kyrkan”. Och så blev det!

Efter tre dagar mötte jag en byggnadsingenjör och berättade att vi inte fick bygglov för vårt projekt. Han blev upprörd och skickade genast ett brev till kommunen och efter tre dagar fick vi bygglovet.

Sedan var jag var i stan för att besöka en person. Då kom en man till mig och frågade: "Är du ortodox präst?" "Ja", svarade jag. Han sade då: "Jag är arkitekten Jerk Alton". "Åh, är du en arkitekt?", sa jag, "skulle du vilja rita en kyrka åt oss?". "Det vore en stor ära för mig", svarade han. Men jag sade att han måste göra det gratis. "Naturligtvis", svarade han.

Vi anlidade en byggnadsfirma med 4 arbetare för att bygga kupolen. Vi hade under golvet armerat och cementerat stora block, men vi var även tvungna att köpa pelare för att bära upp konstruktionen. Varje pelare kostade 20 000 kronor och vi hade slut på pengar. Vi behövde 15 pelare. Jag berättade detta för en dam i Uppsalaområdet. Då sade hon var delägare i Körsnärsgården i Norrland. "Hur många pelare måste du ha?", frågade hon. "Femton", svarade jag. "Okej", svarade hon, "jag ska genast skicka dem till er", sade hon. Jag är fortfarande Olga mycket tacksam!

En enormt lång långträdare kom på en lördag. Just då hade jag fem man på plats som kom att hjälpa mig med avlastningen. Jag frågade chauffören vad det kostade och han svarade 10 000 samt 1 000 kronor i resekostnad. "Vad ska det bli här?", undrade han. "Jag bygger en kyrka", sade jag. "Okej", svarade han, "då får du det gratis av mig".

Nu kom arbetare för att bygga kupolen. Taket var öppet och se där kom ett enormt svart moln, ett oväder var på gång. Arbetarna pekade på molnen och sa att vi nu kunde säga adjö till kyrkan. Jag tittade på molnen och bad Gud om hjälp. Jag gjorde ett korstecken och bad till Gud att driva bort molnen. Och se, ögonblickligen vände molnen och ändrade riktning! I Enskede störtade regnvattnet ned och vattnet var en halvmeter högt på gatan och alla källare fylldes med vatten. Men genom Guds försyn kom inte ovädret över Vårberg!



Andra händelser



Konsekration

Detta är i korta drag historien om vår kyrka. Kyrkan invigdes (konsekrerades) för 11 år sedan. Och sedan dess har församlingen utökats med många dop. Fler och fler människor kommer för att besöka kyrkan som är öppen från 07.30 till klockan 19 på kvällen. De älskar kyrkan. På söndagar har vi mellan 70 till

80 och ibland 100 personer i kyrkan.

Vid invigningen av kyrkan stod metropoliten med händerna upplyfta och bad. Då vände han sig om till mig och sade: "Den Helige Ande är verkligen i kyrkan, ni är en bedjande kyrka och församling!"

Under samma period, för 11 år sedan, åkte jag med en grupp svenskar till staden Pskov i Ryssland. Staden var full med soldater och militärfordon. Justitieministern var på besök och bodde på samma hotell som vi. Vilken uppståndelse det var! På morgonen gick vi till Treenighetskatedralen, en underbart vacker kyrka! Ikonostasen var enormt hög och i guld! Vi gick till ikonerna av den Heliga Panteleimon och jag berättade om honom och hans martyrdöd för de som var med mig. Efter det stoppade jag ned fingret i olivoljan för att ge alla svenskar olja från lampan och på så sätt välsigna dem. Medan jag gjorde det började hela kyrkan dofta ljuvligt, en helt fantastisk doft! Ärkebiskopen och justitieministern kom då fram och frågade vad jag hade gjort då hela kyrkan doftade myrra. "Ingenting", svarade jag, "jag stoppade bara ned ett finger i olivoljan". "Åh", svarade biskopen, "Gud måste älska dig mycket". Jag visste inte vad jag skulle svara, men jag bad honom om hälften av oljan i oljelampan och det fick jag. Jag använder oljan varje lördag för de sjuka och för alla som ber om denna olja. Efter 11 år har flaskan samma mängd oförändrad. Många har blivit helade efter att ha blivit smorda med oljan, framförallt från cancer.

Moder Justina berättar:

Biskop Johannes i koncentrationsläger

Jag har aldrig lyckats övertyga min far att skriva ner den här historien. Det var smärtsamt för honom, men det var också ett mycket svårt ämne i min familj. Han ville inte skada någon. Vad jag ska skriva blev berättat för mig i omgångar under många år, oftast för att jag insisterade på att han berättade för mig. Min far var aldrig emot att prata om det, bara inte så ivrig.

När tyskarna invaderade Nederländerna 1940 var min far 10 år gammal. Han bodde i den del av landet som heter Flandern, precis vid gränsen till Belgien. Mina farföräldrar var bönder. Han kom från en liten by nära St. Martin. De flesta människor där var bönder eller småköpmän. Gränslänningarna var mycket emot tyskarna och blev kända som bråkmakare. Folket i byn och bönderna runt omkring gömde judiska familjer. Även om alla familjer inte gjorde det själva, var alla medvetna om att det skedde och försökte hjälpa till så gott de kunde.

En dag informerade någon tyskarna om att en viss familj i byn gömde en judisk familj. Hela familjen sköts utanför sitt hus och den judiska familjen skickades till ett koncentrationsläger. Men eftersom tyskarna visste att hela byn hjälpte till att gömma judar bestämde de sig för att ta alla barn och skicka dem till koncentrationsläger. Min far och hans tre bröder var bland dem som skickades iväg. Jag är inte säker, men jag tror att min far var 12,5 år när han togs till fånga. Hans tvillingbror lyckades fly och hans två äldre bröder skickades till den östra delen av



Tyskland. När kriget var på väg mot sitt slut förstod mina farbröder att alla i lägret skulle dödas och de bestämde sig för att fly, vilket de lyckades med. De gick genom Tyskland tillbaka till sitt hem.

Min far var utsulten, hade förlorat sina tänder, fick en konstig blodsjukdom (som han hade resten av sitt liv) och hade tuberkulos. Han räddades av amerikanerna och kördes tillbaka bakpå en lastbil. När han kom tillbaka hade hälften av folket, inklusive en stor del av min familj, svultit ihjäl. Tyskarna hade inte tillåtit någon att gå in eller ut ur ett visst område. På så vis hade de stängt av all tillgång till mat och medicin för att försöka svälta befolkningen till döds.

Han berättade många historier från krigstiden, både från lägren och utanför, men detta är varför och hur han skickades till ett koncentrationsläger.

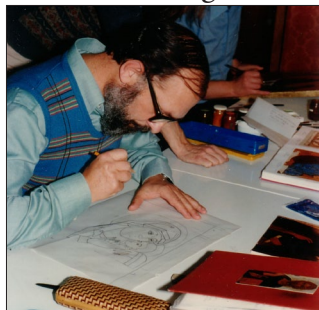
Hur min far blev intresserad av ikoner

Första gången min far såg ikoner var han i koncentrationslägret i Tyskland. Han var kanske runt 14 år gammal. Lägret som han var i låg bredvid ett krigsfängeläger med soldater från Ukraina och Ryssland. Han sade alltid att det fanns en stor skillnad mellan personerna i koncentrationslägret och de som var i krigsfängeläget.

”I koncentrationslägret så fanns det inget hopp, ingen glädje, och fast vi var levande så var vi döda. Men i krigsfängeläget så hade de hopp, även glädje och de var levande.”

När han tittade på soldaterna så såg han att de ofta bad och de hade religiösa bilder som de kysste. Han visste då ingenting om ikoner eller om den Ortodoxa tron.

Några år efter kriget så fick han tillfälle att åka till Serbien, dåtida Jugoslavien, till ett kloster där han kunde lära sig ikonmåleri. Han åkte dit för att lära sig en teknik och han tyckte om ikoner, men han förstod dem inte mer än som en religiös konstform.



Han sade att efter han målat sin första ikon så visade han den för bröderna där och de var inte imponerade. ”Har ingen andlighet” sade de. ”Försök att be när du målar.” Min pappa tyckte det var nonsens, men beslutade att göra ett experiment. Han målade samtidigt två likadana ikoner av

den Helige Johannes Döparen; när han målade en av dem bad han men den andra bad han inte medan han målade. När de var färdiga så presenterade han båda för inspektion utan att säga vad han gjort. ”Nåväl”, sade fäderna, ”den ikonen”, och de pekade ut den som han bett inför när han målat, ”...är bättre än den andra, men båda är dåliga! De har inte den rätta andligheten.” På den tiden så var han inte ännu Ortodox. Johannes var mycket förvånad. Han frågade många fäder och de alla sade samma sak. Han sade att den upplevelsen förändrade honom, gjorde honom mer intresserad av Ortodoxi och han började ifrågasätta den Romersk-katolska kyrkans läror.

Vad min mor berättade angående Helige Efraim

När mina föräldrar byggde kyrkan i Värberg, så hängde de upp en ikon av den Helige Efraim för att hjälpa dem. De hade byggt en liten nisch där de hängde ikonen och man kunde sätta ett ljus där. När Metropolit Kyprianos kom på ett besök så sade han till dem att det var fint att ikonen hängde i nischen men att ikonen borde hänga på östra sidan av nischen och att de måste ändra hur den hängde. Båda mina föräldrar sade ”må det bli välsignat”. Men eftersom de hade så många saker att göra med byggandet sköt de fram ombyggnaden av nischen. Matushka brukade säga till Fader Johannes ”vi måste ta hand om den Helige Efraim och hänga honom rätt”. Och han svarade ”ja, men vi måste vänta lite till efter vi gjort så och så”.

Och Fader brukade säga till Matushka ”vi måste ta hand om den Helige Efraim och hänga honom rätt”. Och hon svarade ”ja, men vi måste vänta lite till efter vi gjort så och så”.

Under tiden hade de problem med att få byggnadslov för (om jag kommer ihåg rätt) taket. De försökte kontakta byggnadsnämnden, Stockholms kommun etc.. men inget hände. De var desperata.

En dag när Theodora Skog satt i sitt vardagsrum i sin sommarstuga och bad Jesusbönen så vandrade en lång, smal munk in och sade till



henne ”Jag är Efraim. Säg till Fader Johannes att ändra var jag hänger om han vill ha byggnadslovet.” Och sedan försvann han.

Theodora ringde omskakad genast till Fader Johannes med meddelandet. Mina föräldrar byggde om nischen och dagen efter kom byggnadslovet.

När jag frågade Pappa om den här erfarenheten så sa han bara, ”den helige Efraim uppenbarade sig och sen fick vi byggnadslovet.” Jag tror han var lite generad att han inte byggde om nischen omedelbart.

Församlingsmedlemars minnen av Biskop Johannes

1. Theodora Skog

När jag första gången mötte Biskop Johannes hade han precis kommit till Sverige och kunde knappt prata svenska. Han försörjde sig genom att måla tavlor på gatan i Gamla stan och hade ingenstans att bo. Han fick då erbjudande att hyra en liten etta i en källarvåning på Maria prästgårdsgata vid Mariatorget. Jag och min man bodde i samma hus i lägenheten ovanpå. En dag hade Johannes fått en vattenläcka i lägenheten och bad oss om hjälp på knagglig svenska. Min man var händig och kunde hjälpa honom och så började en livslång nära vänskap oss emellan. Johannes brukade sitta barnvakt åt våra barn och senare när han gift sig med Monica och fått egna barn så satt jag barnvakt åt dem. Cecilia ville hellre komma till oss för det var så kalla golv i deras källarvåning för henne att krypa på.

Fader Johannes hade blivit präst i den serbisk-ortodoxa kyrkan och firade liturgi i Skeppsholmskyrkan. De hade ingen kör och han hade bett sin fru Matushka Monica att vara kör, men hon var så blyg, försynt och nervös att Fader Johannes bad mig att komma och hjälpa henne. ”Men jag kan inte sjunga!” sade jag. ”Du kan bara stå där bredvid och röra på munnen så att hon får lite stöd och inte känner sig så ensam!” sade Fader Johannes. ”Det kan jag väl göra...” sade jag tveksamt. Så jag gick till kyrkan och stod där och rörde på munnen bredvid Matushka Monica. Jag tänkte att det var väl fånigt att bara

röra på munnen, jag kunde väl lika gärna försöka sjunga med henne. Jag hade spelat piano och min familj var musikalisk så jag följde Matushkas sång och började komma till kyrkan varje söndag. Fader Johannes berättade för mig om skillnaden mellan den Ortodoxa kyrkan och den protestantiska. Det visade sig att jag bara kunde hålla med honom om allting och så upptogs jag också i den Ortodoxa kyrkan.



*Sonja Wahlund (Moder Philothei),
Fader Johannes och Theodora*

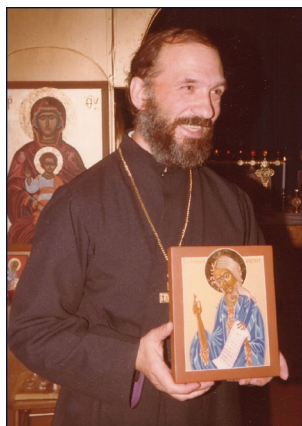
Fader Johannes hade börjat ge kurser i ikonmålning och han bad mig komma och hjälpa honom på kurserna. ”Men jag kan ju inte måla!” sade jag. ”Det gör ingenting, du lär dig, du kan väl komma ändå ifall det blir mycket folk så kan du hjälpa mig” sade Fader Johannes. Så jag gick dit och han gav mig en platta som jag skulle måla hela, vilket var grunderingen av ikonen och så började jag lära mig när jag hörde honom förklara för de andra på kursen.

Jag hade bil då och Fader Johannes ville hitta en kyrka och jag körde runt och vi tittade på en massa olika ställen. Jag körde också till klostret senare när vi tittade på den tomten med Moder Philothei.

Jag kom att stå familjen väldigt nära. Matushka Monica sade till mig vid ett tillfälle att hon inte hade någon bättre vän än mig.

2. Sofia Weman

Året var 1977. Jag satt på mitt arbete när telefonen ringde. Det var min vän Mila, finsk konstnär med rötter i Ryssland. Hon visste att jag var en sökare. ”Nu tycker jag du ska börja måla ikoner”, sade hon. Hon hade hört om en ortodox präst, Fader Johannes, som gav kurser i ikonmåleri. Jag fick hans telefonnummer, men tvekade länge innan jag vågade ringa. Visste inte hur man skulle tilltala och prata med en ortodox präst.



Aspudden 1979, elevs ikon

Till slut fattade jag mod och ringde. Möttes av en vänlig och kärleksfull röst, samtalet var enklare än jag hade kunnat ana. Jodå, han hade en kurs på Kungsgatan i Stockholm, hyrde rum i en nykterhetsrörelses lokaler. Jag var välkommen.

En kväll efter mitt arbete gick jag dit, lite nervös men förväntansfull. Där började min vandring in i ortodoxin under Fader Johannes' vägledning. På kursen mötte jag Theodora, Isak och några andra elever. Redan första kvällen fick jag lära mig hur man gör en ikonplatta och andra grundläggande regler för ikonmålning. Jag har fortfarande kvar värdefulla anteckningar från Fader Johannes' föreläsningar.

Snart lyckades Fader Johannes hyra en egen lokal, där han inredde både sin första kyrka och ett stort rum för ikonmålning. Det var på Schlytersvägen i Aspudden. Ikonostasen i kyrkan och andra ikoner hade Fader Johannes själv målat. Där fanns också ett särskilt ställ för kören, som på vardagar bestod av Theodora, men på söndagar också av Fader Johannes' hustru, Matushka Monica. På söndagarna fanns också Fader Johannes' unga dotter Cecilia där, hjälpte till att välkomna gudstjänstbesökare och hängde deras kläder i kapprummet. Nu blev det en äkta andlig stämning på kurserna, som startade och avslutades i kyrkan. Många elever deltog också i söndagsgudstjänsterna, särskilt när ikoner skulle välsignas.

Fader Johannes var en underbar ikonlärare. Eleverna beundrade honom och hade stor respekt för hans kunskaper. Även min vän Mila och en annan konstnär anslöt sig nu för att lära av honom sådant som de aldrig fått lära i sin konstnärsutbildning, bl.a. äkta äggtempera och förgyllning.

Den här tiden kallades vi Svensk-Ortodoxa kyrkan och hörde ihop med Skeppsholmskyrkan, där Fader Salvatore var präst. Fader Johannes hade målat en underbar ikonostas till Skeppsholmskyrkan. Vi hade

också en liten församling på Gotland, där Fader Andreas var präst. En söndag hade den enkla kyrkan i Aspudden högtidligt besök av en serbisk biskop. Vi tillhörde då en serbisk synod.

Fader Johannes var ständigt ute efter större lokaler och önskade att församlingen skulle växa. Efter ett par år i Aspudden gick hans önskan i uppfyllelse när han fick hyra lokaler i Rågsved. Nu blev både kyrkan och verkstaden för ikonmålning större. Vi fick också ett riktigt kök och en rymlig vestibul. När ikonkurserna pågått en tid i Rågsved hade Fader Johannes' dotter Cecilia kommit en bit upp i tonåren och fick ansluta sig. Hon fick genom Fader Johannes en ovärderlig start på sin bana som ikonmålare. Idag heter hon Moder Justina och målar sedan många år ikoner i den Heliga Elisabeths kloster i Kalifornien, där hon också ger kurser i ikonografi.

Efter en tid fick vi hyra ytterligare utrymmen i fastigheten, som inreddes till ett stort sällskapsrum och en nisch för dopfont. Besökarna blev allt fler. Dopfonten behövdes verkligen, för många blev döpta där av Fader Johannes.

Fader Johannes var mycket flitig. Det var inte bara i Stockholm utan även på många andra orter i Sverige han gav kurser i ikonmålning och föreläste om ortodoxin. Han var en verklig ortodox evangelist. Med sitt kärleksfulla och charmerande sätt drog han många människor till sig och till kyrkan.

April 1984 blev en historisk vändpunkt för kyrkan. Våra präster hade vänt sig till Metropoliten Kyprianos i Grekland och kyrkan blev upptagen i den Sanna Gammalkalendariska Grekisk Ortodoxa Kyrkan under Metropoliten Kyprianos. Vi fick besök i Rågsved av Metropoliten i sällskap med Fader Ambrosios (nu Biskop Ambrosios). Det var den högtidligaste liturgi jag någonsin varit med om, ledd av



*Metropolit Kyprianos och Fader Johannes,
Rågsved 1984*

Metropoliten själv assisterad av Fader Ambrosios och våra svenska präster Fader Johannes och Fader Salvatore. Efter liturginåt vi en enkel måltid. Sedan berättade Metropoliten om synoden och undervisade oss om några grundläggande regler för ortodox liv. Och han inbjöd oss att besöka Heliga Kyprianos' och Justinas kloster i Grekland, en inbjudan som vi med glädje hörsammade.

Fader Johannes arrangerade många uppskattade pilgrimsresor i grupp både till Grekland och Ryssland. I maj 1986 fick jag delta i en resa till Grekland och Heliga Kyprianos' och Justinas Kloster, där Metropoliten själv välkomnade oss. Vi var en stor grupp på 21 personer, bl.a. Theodora, Elisabeth och Zacharias Marklund, Sonja (som snart skulle bli Moder Philothei) och Anastasia. Efter den resan konverterade många till ortodoxa kyrkan och döptes av Fader Johannes.

Även för mig blev det under resan klart att jag ville bli ortodox. Men efter hemkomsten var det många som gjorde mig förvirrad. En del undrade varför jag inte ville bli medlem i stora nykalendariska grekisk ortodoxa kyrkan, andra föreslog att jag skulle ansluta mig till finska ortodoxa kyrkan eftersom jag var född i Finland, eller kanske till ryska eller estniska ortodoxa kyrkan. Jag blev konfunderad och dopet blev uppskjutet.

En dag gick jag till min arbetskamrat David, en äldre judisk man som jag hade förtroende för. David visste att jag ville bli ortodox. Jag berättade om min förvirring. Då nästan skrek David bestämt till mig:



Pilgrimsresa till Grekland 1986

"Du ska inte lyssna på människor!" Sedan började han vandra fram och tillbaka i rummet pekande upp mot himlen och fortsatte: "Du ska lyssna på Gud! Har inte Han visat dig vägen!" Så blev det en judisk man som fick mina ögon att öppnas och jag förstod klart att Gud hade sänt Fader Johannes

och ikonerna till mig för att visa mig vägen till den Sanna Gammalkalendariska Grekisk Ortodoxa Kyrkan.

Snart därefter blev jag döpt av Fader Johannes i Rågsved. Matushka Monica blev min gudmor. Fader Johannes har sedan under hela sitt liv varit min trogna andliga fader och vägledare. Och Matushka Monica var världens underbaraste gudmor.

Jag har hunnit dela både mycket glädje och sorg med Fader Johannes. Och jag har fått uppleva många fantastiska under genom honom, bl.a. hur han fick köpa den stora tomten för vår nuvarande kyrka i Vårberg, och hur många frivilliga krafter dök upp för att hjälpa till med kyrkobygget. Om detta skulle man kunna skriva mycket, men det lämnar jag till någon annan, för nu har vi en stor församling med många förmågor.

Den kanske största sorgen jag delade med Fader Johannes var när Matushka Monica insomnade ett år efter att den nya kyrkan i Vårberg stod färdig. Då satt vi länge tillsammans och grät i kyrkan. Men Gud gav Fader Johannes krafter att gå vidare. Han fortsatte med sina kurser och drog många nya människor till kyrkan. Nästan dagligen såg man honom sitta och prata med människor som sökt sig till kyrkan för att få råd och stöd.

Efter en tid som änklings blev Fader Johannes munk och senare vigd till biskop i Heliga Kyprianos' och Justinas Kloster i Grekland. Men han kom tillbaka till oss i Vårberg och fortsatte där att sprida kärlek och visa omtanke om alla människor som sökte sig till honom. Liturgierna blev ännu festligare när vi nu hade en egen biskop i kyrkan.

Biskop Johannes drabbades av en mångårig sjukdom, men trots att han satt i rullstol deltog han ofta i liturgierna och gav sina välsignelser till gudstjänstdeltagarna. Varje gång jag besökte honom vid sjukbädden tyckte jag att han mer och mer började likna en levande ikon.

Några veckor efter hans insomnande hade jag en vacker dröm: Jag stod i kyrkan. Biskop Johannes kom till mig och gav mig ett brinnande ljus. Med ljuset i handen gick jag tillsammans med honom till en ikon, där vi stannade i bön. Drömmen påminner mig om hur ofta Biskop Johannes talat om ikonerna som fönster mot himlen.

3. Fader Stefanos

I februari 1988 var jag 22 år då jag kom till kyrkan i Rågsved och träffade Biskop Johannes för första gången. Jag hade fått ett samtal från en vän som gått till en kyrka som var speciell. Jag var med på Aftongudstjänsten och ställde mig bland de andra i kyrkan. Jag blev fascinerad av hur vackert allting var, alla ikoner och Fader Johannes hade en så vacker skrud. Efteråt samlades alla i kafferummet och då fick jag tala med Fader Johannes och ställde frågor. "Vad är det här för kyrka? Vad är det för speciellt med den?" Och han berättade. Han sade något som gick in som en pil i mitt hjärta: "Det här är den ursprungliga och oföränderliga kyrkan". Det var som om alla pusselbitar som jag sökt föll på plats. Det var som Gud sade: "Här är Jag." Jag kände att jag måste komma tillbaka. Jag frågade Fader Johannes om jag fick göra det och han svarade att jag var välkommen. I juni samma år döptes jag och Fader Johannes blev min gudfader.

Under tiden där emellan lärde jag känna Fader Johannes. Han var en fantastisk människa som hade en stor vision för kyrkan. Vi kom varandra mycket nära och gjorde mycket tillsammans. Jag fick nära kontakt med familjen, Matushka Monica och dottern Cecilia. Jag upplevde en så stor glädje som jag aldrig känt tidigare. Jag hade varit med



Rågsved 1987

i Frälsningsarmén men det fanns inte samma glädje där. Fader Johannes berättade så många fina saker om Kyrkan, vad den är och vad det innebär att tillhöra den första Kyrkan. Han berättade att det går som en röd tråd genom historien som gjort att Kyrkan är oförändrad. Jag, Gabriel och Rafael

blev som söner för Fader Johannes, han tog emot oss som sina barn. Han hade en enorm karisma, en otrolig utstrålning, hans predikningar var fulla av ande och att lyssna på honom var helt fantastiskt.

Det som jag minns bäst av Fader Johannes råd och som betytt mycket för mig är att han sade att vi är alla människor, vi är inte perfekta utan faller i synd, men det som är det stora är att vi kan och måste resa oss när vi fallit, annars kan vi falla i depression för att vi inte är perfekta. Bara En är perfekt och det är Gud, resten är inte det. Vi gör misstag i livet. Det viktiga är att vi inte blir kvar i våra fall och misstag utan fortsätter att kämpa!

1990 fick vi inte längre vara kvar i Rågsved. Stockholms stad skulle riva den gamla skolan där kyrkan hyrde sina lokaler och vi fick ta över Sättra gård där ett rum användes som kyrka. Men det var trångt, vi var som packade sillar. Några år senare, 1994, såg Fader Johannes en annons i tidningen att Stockholms stad skulle sälja lokaler som varit ett gammalt nedlagt daghem och han åkte dit för att titta. Han var en av fem intressenter, en imam som ville ha en moské där, resten var affärsidkare som vill ha lokalerna. Fader Johannes hade ett otroligt tal varför han ville ha denna lokal och göra den till en kyrka. Alla närvarande tyckte då att han skulle få lokalerna. Byggnadsnämnden frågade hur mycket han kunde betala. Fader Johannes sade att han inte hade några pengar, men han var skyldig att lägga ett bud och de kom överens om 600 000 kronor. Hela tomten var mycket mer värd så det var otroligt att tjänstemannen gick med på det, bara det var ett mirakel. Då han hade skrivit på kontraktet åkte han hem till Sättra och bad till Gud. Han sade till Gud att han hamnat i en knepig situation, han hade skrivit på ett kontrakt trots att han visste om att han inte hade pengarna. Dagen därpå ringde hans bror från Holland och berättade att han hade fått ett arv från föräldrarna som var på 600 000 kr! Vilket bönesvar! Han hade alla pengar och kunde betala. Lite senare tog han med mig, Gabriel och Rafael till den blivande kyrkan och sade: "Nu pojkar har ni mycket arbete!" Och vi stod gärna i och hjälpte till.

Vi rev väggar och åkte till soptippen eftersom mycket var förstört och sönderslaget. De hade eldat där inne. Där vi idag står i kyrkans



Metropolit Kyprianos besök i Rågsved 1987

nartex, närmast ingången, var hela rummet alldeles svart och det låg narkotikasprutor på golvet. Det tog fyra år innan allt var klart. Fader Johannes ville skydda kyrkan och frågade mig om jag kunde bo där, vilket jag gjorde 1995. En

halvmörk sommarkväll när jag bodde där hörde jag ungdomar utanför som drack öl och pratade om att slå sönder kyrkans fönster och ta sig in. Jag hade just kommit hem från min vistelse i klostret i Grekland och hade inte klippt mig på länge och hade stort skägg. Jag öppnade bara dörren och ropade "hej!" till ungdomarna som blev så rädda att de lade benen på ryggen och sprang sin väg illa kvickt. Sedan hörde jag att det gick ett rykte att det bodde en gigantisk man i kyrkan. Det var ingen mer som försökte ta sig in där efter det!

Vi eldade upp skräp utanför, det bolmade och rykte, men ingen ringde till brandkåren. Det var också ett mirakel. Vi målade ikoner och sålde som vi aldrig gjort förr till fantastiska priser. Så fick vi pengar till material och virke. Folk kom som ville hjälpa till. Många har kommit och gått. Gabriel, Rafael och jag har varit där hela tiden sedan kyrkan fanns i Rågsved. Vi fastnade för Fader Johannes för att han visade oss så stor kärlek. Också Matushka Monica var som en mor. Var det något man ville tala om hon sa aldrig att hon inte hade tid utan: "sätt dig här så ska jag lyssna". Båda har betytt otroligt mycket för kyrkan. Biskop Johannes har ju byggt upp den, han jobbade och byggde tillsammans med oss andra, han gav inte bara order utan hjälpte till. Jag minns att vi behövde gå in under golvet på kyrkan och för att komma dit var man tvungen gå in genom en lucka under balkongen. Fader Johannes

var fullkomligt orädd och han gick in där själv. Det gjorde oss väldigt säkra och vi följde efter honom som kattungar.

Jag började också gå på Fader Johannes ikonmålarkurs 1989. Han var en mycket bra lärare, han var tålmodig och visade hur jag skulle hålla i penseln och blanda färger. Vi fick lära oss vad ikonerna betydde i hans undervisning, då han började kurstillfällena med en introduktion om ikonernas betydelse. Han spelade bysantinsk kyrkomusik och det var en fantastisk atmosfär på hans kurser. Att tala om ikoner och kyrkan var hans liv; han for riket runt och berättade i Svenska kyrkan och på universitet för professorer. Han hade målarkurser på många ställen i landet. Gabriel och jag hade flera utställningar med våra ikoner och ibland var Biskop Johannes med och pratade.

Jag upplever att Biskop Johannes har räddat mitt och, jag tror, många andras liv. Jag har tänkt många gånger på vad som skulle ha hänt om jag inte träffat honom eftersom jag växte upp i en dålig omgivning. Han har hjälpt många att ändra sätt att leva och på så vis räddat många människor.

Han hade en så fin utstrålning att folk drogs till honom, han hade humor och det var enkelt att tala med honom. Det var som om han visste allt i förväg, kunde se in i en och hjälpa en att tänka på annat sätt. Han lärde mig att varje dag vi lever är en ny chans att börja om från början.

Som präst har jag honom som förebild för hur jag ska behandla andra. Jag kan inte vara som han, men jag minns hans sätt att ta emot människor och det hjälper mig mycket. Den kärleken som jag känner har förhoppningsvis också utstrålning och den kommer från Biskop Johannes. Han levde för att hjälpa andra, det var hans livsuppgift. Jag tror att han var sänd av Gud att föra Hans sanna kyrka till vårt land. Ingen annan kunde ha gjort det bättre än han. En sådan människa har jag aldrig förr mött. Hans gärning fortsätter och jag hoppas att många hittar till vår församling i framtiden. Många säger att det finns något speciellt i vår kyrka och undrar vad det är. Det är arvet från Biskop Johannes som finns där, kärleken som han planterat i kyrkan och ängeln som finns i altaret i varje konsekrerad kyrka.

4. Peter Magneli

Fader Johannes hade en särskild förmåga att få var och en att känna sig vara i centrum. Jag hade hört Margarita berätta om den fantastiske läraren i ikonmålning, och var nyfiken på hur en ortodox liturgi skulle se ut. Som skeptiskt lagd protestant räknade jag på sin höjd med att bli artigt ignorerad när jag följde med Margarita till Rågsved första gången. Men icke! Fader Johannes såg genast till att jag engagerades, och redan från början bjöds jag in att hjälpa till i kören, som på den tiden sjöng helt utan noter, men under hängiven ledning av Matushka Monica. Och vid körpulpeten förblev jag... För mig blev det en gradvis "ortodoxifiering" under Fader Johannes ledning. Han insåg från första stund, att för mig gick vägen till ortodoxin via musiken, och han var vis nog att inte forcera, utan låta det ta den tid det tog.

Just Fader Johannes' förmåga att se människor, visa tillit till deras förmåga och låta dem växa och ta ansvar var en viktig förklaring till hur han lyckades etablera missionen i Sverige. Han hittade alltid medhjälpare som var villiga att rycka in. Men så var han också själv ett ständigt föredöme, som aldrig sparade sina krafter. Så länge han över huvud taget kunde stå på benen var det nästan omöjligt att hindra honom från att klättra upp för stegen för att kontrollera sprickor i takbeläggningen.

Ett tydligt minne från tidigt 1990-tal är när Fader Johannes för första gången visade oss det nedgångna före detta daghem och knarkarkvart i Vårberg, som skulle förvandlas till vår nya kyrka. Stället fick



en att associera till ruskiga amerikanska gangsterfilmer. Bland all bråte i ruinerna klev en entusiastisk Fader Johannes omkring och berättade med strålande ansikte om visionen: här ska vi ha ett dopkapell, här står altaret och ikonostasen, och detta är

körens plats. Man rycktes med och nästan såg hur den framtida kupolen välvde sig. Men samtidigt fanns tvivlet där – är detta verkligen möjligt? Ja, tänk, det visade det sig vara, men endast tack vare Fader Johannes' unika blandning av andlig övertygelse, handlingskraft, praktiskt handlag, konstnärlig känsla och smak, medryckande ledarskap och förmåga att sparsamt hålla i de högst begränsade ekonomiska medlen. Evig åminnelse!

Har du minnen och foton av Biskop Johannes som du vill dela med dig av för framtida publikation eller annat av andligt värde som du kan bidra till för kommande nummer av tidningen? Skriv till hpkloster@ortodoxakyrkan.se

Brev om biskopsgraven 5 september 2020

Mitt namn är XX och jag är fd (1984-2007) tekn dir och stf förvaltningschef vid Stockholms stads kyrkogårdsförvaltning. 2005-06 fick jag som ovanstående Länsstyrelsens remiss rörande anläggande av en sk "Enskild begravningsplats" i Vårberg, Stockholm. Det var L:s första ärende av denna art. Före 1984 handlades ett sådant ärende av Regeringen och längre tillbaka av Kungl Maj:t. Det sistnämnda inom Stockholms stad avsåg Prins Eugens grav "hemmavid" på Waldemarsudde 1947. Men Kungl Maj:t hörde ju mer eller mindre till familjen. Dessförinnan hade Ernest Thiels grav vid nuvarande Thielska galleriet och Artur Hazelius dito på Skansen kommit till stånd 1946 resp 1901.

Ifråga om Biskopsgraven i Vårberg var de lagtekniska förutsättningarna tillgodosedda, så övervägandet för mig stod omkring det formellt eviga åtagandet som församlingen tog på sig och om ev följande biskop(ar) skulle ges samma sista vilorum.. Nåväl, med föreliggande ansökan och tydligen rätt ordval i yttrandet så utfärdade L ("mirakulöst" var ordet) vederbörligt tillstånd.

2008 träffade jag Biskop Johannes och trots pågående ikonmålningskurs visade han stolt upp den då uppschaktade Biskopsgraven.



Att tillfället skulle fotograferas var för Biskop Johannes självklart.

Som bekant fick hans hustru sitt sista vilorum inom det ortodoxa kvarteret på Skogskyrkogården. Helt nära den estniska, ortodoxa patriarken, som flydde till Sverige i slutet av andra världskriget.

Jag förenar mig med Ert vid jordfästningen uttalade ;”Vila i frid”, över Biskop Johannes.

Vad ska vi tro om coronaviruset, vaccin och ”vilddjurets märke”?

Tror vi verkligen på en barmhärtig Gud som låter oss luras att acceptera Antikrist genom medicinsk behandling?

Denna artikel är publicerad med välsignelse av vår Metropolit Kyprianos och utgår från en ny, fördjupad text som fäderna i Helige Edwards kloster i Brookwood har skrivit, grundad på encyklikor från biskoparna i vår synod med protokoll nr 3022 och 3026.

I samma takt som coronaviruset berett ut sig över världen har också en mängd konspirationsteorier spritts angående viruset och om de åtgärder som regeringarna vidtagit för att stoppa spridningen. Vissa menar till och med att viruset inte alls existerar utan bara är ett sätt för överheten eller någon hemlig grupp att kontrollera människor. Våra biskopar har därför ansett nödvändigt att nå ut till de troende i vår synod för att informera om deras pastorala ställningstagande i denna fråga eftersom teorierna tyvärr skapat en mycket oroväckande splittring bland de ortodoxa, vilket är just det som den onde vill åstadkomma. I artikeln nedan har även tillfogats delar från en eskatologisk studie, ”The Orthodox Church and Eschatological Frenzy”, skriven av Metropolit av Oropos och Fili, eftersom dessa konspirationsteorier ofta har med Antikrist och de yttersta tiderna att göra.

Det råder ingen tvekan om att Coronaviruset existerar. Forskare över hela världen och vårdpersonal som arbetar med Covid-19-patienter varje dag kan enkelt vittna om det och biskoparna i vår Heliga Synod har bekräftat detta. Våra biskopar har dock tydligt understrukt att vi bör undvika en hysterisk och överdriven reaktion mot denna pandemi. Hysterin har två former: dels en rädsla för viruset i sig, dels en rädsla för de åtgärder som regeringar i olika länder har infört.

Många icke-ortodoxa lever i en stor rädsla för viruset. Någon icke-troende frågade en sjuksköterska som är ortodox troende om hon var rädd för att gå till jobbet. Sjuksköterskans svar var att hon bad och litade på att Guds vilja skulle ske. Det är just den attityden som vi alla bör följa. Hysterisk rädsla för viruset eller sjukdom i största allmänhet visar brist på tro på Gud. Hela vårt liv och allt som händer ligger faktiskt i Guds händer!

Den andra formen av hysteri är tron på att denna pandemi är ett trick eller konspiration för att leda oss till att tillbe Antikrist. Denna form av hysteri kan leda till en svår andlig villfarelse. Ett offer för denna andliga villfarelse uttryckte sig så här: ”Jag bryr mig om inte vad våra biskopar säger, jag bad till Gud och Han svarade mig!”

Denna hysteri drivs av konspirationsteorier på Internet som i sin tur stöds av människor som har en anti-ortodox tro. Att fördjupa oss i dessa konspirationsteorier är en synd. Att främja dem och sprida dem vidare till andra är dessutom en allvarligare synd, eftersom vi drar människor bort från den ortodoxa sanningen genom att sprida lögnar och skapa oro. I denna svåra tid bör vi istället fördubbla våra ansträngningar genom att visa kärlek till vår nästa och trösta dem genom vårt tysta exempel på kristen tro och själens och andens styrka.

Kännetecken på en konspirationsteori

Den onyanserade världsbild som konspirationsteoretiker målar upp är svart-vit och fokuserar på misstro mot beprövad vetenskap och mot medier i allmänhet. Man skapar en barriär mellan tro och vetenskap som inte behöver finnas. Modern socialvetenskaplig forskning pekar på fem kännetecken på en konspirationsteori och som alla finns med kring Coronaviruset:

1. Man ser ett samband mellan allt som händer, ett mönster. Allting hänger ihop.
2. Allting händer enligt en plan. Allting är avsiktligt. Det finns en genomtänkt plan, en "masterplan".
3. Flera personer har planerat detta tillsammans. Dessa är som "dockspelare" som drar i trådarna. Man använder ord som "deep state", "New World Order", "globalisterna", Bilderberggruppen, läkemedelsföretagen, illuminati, frimurare, sionister o dyl.
4. Planen är ond och har till syfte att skada oss. Stora händelser har stora orsaker. Inget händer av en slump. "De" är ute att förstöra och skada oss. Viruset har kommit eller skapats för att kontrollera människan. Vaccin skapas för att kontrollera och manipulera mänskligheten.
5. Vi vet inte riktigt vad de vill och vilka de är, allt är en hemlighet, trots att vi känner till deras plan och att vi kan peka ut de ansvariga. Detta är det stora paradoxen hos konspirationsteoretiker.

Det är vidare en stor skillnad mellan en teori om en konspiration och en konspirationsteori. Det finns ju självklart konspirationer, men dessa saknar de fem kännetecknen. Konspirationsteorier gör helt andra anspråk. Exempel på kända konspirationer från modern tid är Watergate-skandalen, NSA:s massövervakning av Internettrafik efter 11 september-attacken mot Twin Towers etc.

Alla dessa fem kännetecken har dykt upp i de konspirationsteorier som florerat sedan Coronaviruset dök upp och blev känt i januari och februari 2020. Det finns tre huvudområden som dessa konspirationsteorier huvudsak koncentrerat sig på internationellt: det första är virusets ursprung, det andra är munskydd och det tredje är vacciner. Vi kommer att behandla de två sistnämnda kort. Det första handlar om viruset är skapat i ett laboratorium i ett speciellt syfte eller att någon, till exempel läkemedelsindustrin, ska tjäna pengar. Allt går ut på kontroll av mänskligheten och en apokalyptisk världsbild som liknar George Orwells roman 1984.

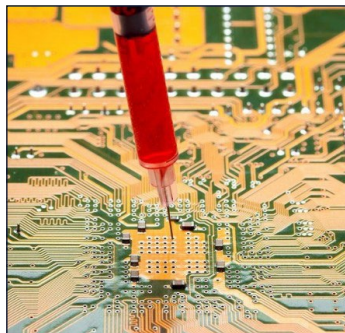
Munskydd

Varje framgångsrik konspirationsteori innehåller alltid ett sannings-element förvrängt till falskhet. Det är till exempel sant att munskydd inte kan skydda oss mot Coronavirus till fullo eftersom viruset faktiskt kan andas in genom ett skydd. Målet med att bära ett munskydd är i första hand att skydda andra. Att bära munskydd minskar spridningen av aerosoler (vätskedroppar som vi avger när vi hostar eller nyser). Det är därför kirurger bär munskydd under operationer. De försöker skydda patientens öppna sår från aerosoler - de försöker inte skydda sig från patienten!

Forskare är fortfarande inte helt säkra på hur effektiva munskydd är för att bromsa spridningen av coronaviruset och Sveriges Folkhälso-myndighet har hela tiden varit tveksam till dess effektivitet, men ur en ortodox synvinkel finns det självklart inga invändningar mot att bära munskydd i butiker eller på kollektivtrafik för att på så sätt skydda andra. Munskydd är inte ett tecken på "Antikrist" som en del vilseledda ortodoxa påstår. Ingen har i den ortodoxa världen någonsin, såvitt vi vet, framställt en religiös invändning mot att ha på sig munskydd före 2020. Detta är en helt ny och märklig företeelse hos vissa ortodoxa.

Vaccin

Vaccinkonspirationsteorin är något äldre än munskyddsteorin. Motstånd mot vaccination är lika gammalt som själva vaccinationen men har återuppstått på grund av sociala medier och Internet. Nästan alla medicinska behandlingar har en risk kopplad till dem. Med vaccination måste vi dock överväga risken för andra såväl som oss själva. Att sprida en sjukdom genom att vägra bli vaccinerad är andligt väldigt farligt. Hur ska vi svara inför Gud vid den yttersta domen om våra gärningar har orsakat att andra blivit allvarligt sjuka, fått lida och dött? Den Ortodoxa kyrkan motsätter sig inte vaccination – och det har den aldrig gjort.



De flesta antivaccinationsteorier har något med mikrochips och Bill Gates att göra. Vissa inkluderar också antisemitiska element. Dessa teorier strider mot den Ortodoxa läran om Antikrist. Tror vi verkligen på en barmhärtig Gud som låter oss luras att acceptera Antikrist genom medicinsk behandling? Nej! Det här är verkligen en farlig idé. Därför är det inte konstigt att de som tror på konspirationsteorier ofta hamnar i depression och ibland förlorar sin tro. Världen blir förvirrande och skrämmande eftersom konspirationsteoretiker inte längre kan lita på Gud.

Mikrochips

Frågan är om någon någonsin medvetet vill få injicerat ett läsbart mikrochips? Men även om vi i hemlighet eller med våld injicerades med ett, skulle det inte betyda att vi hade accepterat Antikrist. Mikrochips injiceras under huden och kan dessutom självklart lätt tas bort. Att acceptera "vilddjurets märke" är ett permanent andligt märke som vi förvärvar själva eftersom vi har följt Antikrist snarare än att hålla oss till Gud och handlar inte om mikrochips från Bill Gates.

Bill Gates-konspirationsteorin om mikrochips är uppenbarligen nonsens eftersom det finns så många olika vacciner. EU har i skrivande stund godkänt tre olika sorter och Ryssland och Kina hävdar båda att de har ett eget fungerande vaccin. Kontrollerar Bill Gates alla dessa regeringar och all världens läkemedelsföretag? Innehåller alla vacciner mikrochips eller bara några av dem? Hur ska vi veta? Allt detta faller på sin absurda orimlighet, annat än om man är konspirationsteoretiker med de fem ovan angivna kännetecknen.

För att komma runt detta problem hävdar konspirationsteoretiker att Bill Gates bara är en del av en "hemlig grupp" människor som, med hjälp av all världens forskare, kontrollerar alla världens regeringar. "De vill vaccinera oss så att de kan kontrollera oss" är ett vanligt tema. Exakt vilka "de" är förklaras aldrig. I stället råder konspirationsteoretiker oss att "inte lita på någon och ifrågasätta allt". Detta är ett mycket farligt råd. Även i vardagen litar vi på människor. Vi litar på kockar, bussförare och piloter utan att ifrågasätta deras kompetens. Vi går

på en restaurang utan att tro att kocken vill förgifta oss, bussföraren att vara självmordsbombare eller piloten att vilja krascha flygplanet. Tanken att vi har kunskap att ifrågasätta allt och alla är rent högmod!

Att utföra ”forskning” på Internet om dessa teorier är bortkastad tid, tid vi kunde använt till bön och barmhärtighetsgärningar mot vår nästa. De enda vi behöver oroa oss för är demonerna som skamlöst önskar vår förstörelse. Vi kan identifiera deras arbete inom oss genom att öka vår bön och vår andliga läsning. Att slösa bort tid på att undersöka konspirationsteorier är en seger för demonerna eftersom vi inte använder tiden till andligt arbete.

Dessa teorier är alltså nonsens, men den brådska som finns efter att få fram fungerande vacciner ställer givetvis allvarliga frågor om säkerhet. Storleken på de medicinska test av dessa vacciner är utan motstycke, men det finns självklart ändå en viss oro för att försöken har varit för korta för att avslöja långvariga biverkningar. Tyvärr är det svårt att skilja vår legitima oro för detta ifrån konspirationsteorier. En del är övertygade om att obligatorisk vaccination mot Coronavirus är ett tecken på att Antikrist kommer, men glömmer då att andra vacciner har varit obligatoriska i europeiska länder som Frankrike och Italien i några år och att vissa länder inte accepterar inresa utan att man visar vaccinationskort (som längre visum än turismvisum till USA).

Vår uppgift som kristna

Detta leder oss till vår sista punkt. Som kristna har vi i uppgift att lyda regeringen, så länge deras lagar inte strider mot den Ortodoxa tron. Som vi redan har sagt har den Ortodoxa kyrkan aldrig motsatt sig vare sig hygien, handtvätt, munskydd eller vaccination.

Angående samhällets ”lockdown” har detta varit olika mellan länder i världen och påverkat kyrkans liv här på jorden eftersom det hindrat troende till religionsutövning. Många av oss har varit djupt oroade över hela tanken på en ”lockdown”. Även de forskare som gett regeringar i världen råd har varit oense om dess effektivitet. Vissa ser dem som en lösning för att stoppa smittspridningen, medan andra påpekar att en ”lockdown” leder till fler dödsfall på grund av andra hälsotillstånd.

Vi får dock inte söka tröst och tillförsikt i konspirationsteorier mot ”lockdowns”. Vi måste först och främst sätta vårt förtroende och förtröstan till Gud och till dem som Han har utsett till att vara herdar för oss - våra biskopar!

Det är viktigt att komma ihåg att varje biskop bara talar till de troende i sitt stift. Han svarar på situationen i sitt land. Vissa av våra biskopar kan vara mer ”anti-lockdown” än andra på grund av situationen i deras stift. Det är därför det är så viktigt att läsa och följa de encyklikor som alla våra biskopar har undertecknat tillsammans. Dessa ger oss allmän vägledning - mer landspecifik vägledning kommer från vår egen biskop och i vårt fall Metropolitén Kyprianos.

I Sverige förföljer för närvarande inte regeringen den Ortodoxa kyrkan – de restriktioner som funnits och finns gäller alla ”allmänna sammankomster”. Att följa reglerna i vårt land är inte anti-ortodox. Det är möjligt att vi inte ”tycker om reglerna”, men vi gör det som är vår plikt. Vår vardag kan ha förändrats, men en sak som vi aldrig kommer att förändra är vår tro och tillbedjan. Våra biskopar har sagt: ”Kyrkan allena och ingen annan är ansvarig för att bestämma reglerna för hennes tillbedjan och god ordning.”

Våra biskopar har sagt att det som händer idag troligen är inledningen till större svårigheter. Vi kan inte förbereda oss för förföljelse genom att undersöka konspirationsteorier - förföljelse är inte ett barnsligt spel. Vi måste förbereda oss för vad Gud tillåter att vi lider genom att stärka vår tro, leva ett liv med omvändelse och be om Guds nåd!

Fader Anders Åkerström

Vanliga frågor och svar

Finns Coronaviruset?

Ja! Våra biskopar säger att coronaviruset finns och kan döda människor. ”Troende som tillhör riskgrupper, och särskilt de i hög ålder och de med allvarliga sjukdomar bör undvika att utsätta sig för viruset.”

Hur rädda ska vi vara för coronaviruset?

”Rädsla och panik har ingen plats bland våra troende, präster och lekmän. Vad som behövs är att stärka vår tro, omvändelse, lugn, ansvar och bön.”

Ska vi bära munskydd i butiker och på kollektivtrafik?

Ja, om lagen säger att vi borde. Våra biskopar säger: ”Om vi som sanna kristna, har kärlek och omtanke om andra, låt oss visa det genom att avstå från att uppträda oaktsamt, tröttsamt eller till och med farligt gentemot andra.”

Förbereder användningen av munskydd oss på att acceptera Antikrist?

Nej! ”Det är djävulens aktivitet som förbereder vägen för Antikrist och den har alltid pågått. Satan, som arbetar metodiskt för att göra människor till Antikrist, har inget behov av märkbara och synliga tecken för att få makt.” (Metropolit Kyprianos av Oropos och Fili)

Är inte ”kontroll av spridningen av viruset” bara en ursäkt för regeringar att kontrollera folket?

Nej. Våra biskopar är medvetna om ”situationens kritiska karaktär och den hotande faran, på grund av våra synder, av den fortsatta spridningen av Coronaviruset. Därför kan vi inte ignorera de goda och ångestfulla ansträngningarna från alla de ansvariga myndigheterna som strävar efter att avvärja detta onda för att skydda folkhälsan.”

Jag är skyddad av Gud. Jag behöver inte följa regeringens regler.

”När den mänskliga faktorn ofullkomlighet eller ligkiltighet tränger in, där verkar inte Guds nåd automatiskt för att begränsa eller lindra den. Nåden bor och agerar endast där förhållandena är lämpliga, där människor flitigt gör vad som förväntas av dem, och särskilt när deras hjärtan är rena.”

Vad händer om regeringen utnyttjar sina nya befogenheter?

”Vår Uppståndne Herre är också Domaren över härskarna på denna jord och härskare och myndigheter i denna värld kommer att få redo-

visa inför Honom hur de hanterade den myndighet Han gav dem.”

Hur hjälper det svaret oss här och nu?

”Vi borde trösta oss med att [regeringar] inte kan göra något mot oss förutom vad Herren tillåter och allt ont som inträffar genom Guds tillåtelse slutligen visar sig vara till det goda, eftersom vi prövas så att vi kan bli värda evig härlighet.”

Vad säger ni till dem som säger att vår synods inställning är för ”regeringsvänlig”?

”Kristi kyrka påverkas inte av utomkyrkliga schismatiska kretsar eller heretiska grupperns praxis och sätt att arbeta.”

Rekommenderar våra biskopar att vi vägrar ett Covid-19 vaccin?

Nej. Våra biskopar säger också att Coronavirusforskarnas ”flitiga, uttömmande ansträngningar” är ”berömvärda”.

Har mikrochips något att göra med vilddjurets märke?

”De fromma ortodoxa kristna påverkas inte av olika nymodiga teorier om ’märken’. All rädsla och ångest antingen om att ett ’märke’ införts genom användning av identitetskort och andra tekniska system, eller i allmänhet om något synligt ’märke’ på människokroppen, är ett trick av djävulen för att avleda vår uppmärksamhet och är helt ogrundade.” (Metropolit Kyprianos av Oropos och Fili)

Vad händer om de injicerar oss i hemlighet med ett mikrochip när de injicerar vaccinet?

”Märket kan inte förstås som ett mekaniskt förfarande för att införa eller ta emot ett yttre tecken, vilket gör oss till Antikrist automatiskt och oavsett vårt andliga tillstånd.” (Metropolit Kyprianos av Oropos och Fili)

Hur kan vi undvika att bli lurade att acceptera märket?

Vi måste leva ett liv i sann tro på Gud och i omvändelse: ”Vild-

djurets märke visar ett inre förfarande och förhållande, vilket betyder: att tillhöra, ta del av, ta emot, bli anpassad till och införlivad av Satan. (Metropolit Kyprianos av Oropos och Fili)

Kan vi bli smittade av coronaviruset genom att ta Nattvarden?

Nej. Nattvarden i sig kan inte bli förorenad eller sprida smitta eftersom det är vår Herres Kropp och Blod och är vad fäderna kallar ”odödlighetens läkemedel”.

Måste vi acceptera allt som medicinska experter säger?

Nej. ”[Kyrkan] väntar inte på förslag från människor utanför henne, inte ens av ’experter’, som även om de inte är under inflytande av en fientlig och antikristen anda, som bäst är okvalificerade att ge förslag till hennes funktion och för hennes tillbedjan. Kyrkan - hon ensam och ingen annan - är ansvarig för att bestämma hennes regler för tillbedjan och god ordning.”

Kommer saker att bli värre?

”Allt som händer är förmodligen inledningen till större svårigheter. Ändå betonar vi att inget ska beröva oss den oövervinnliga glädjen i uppståndelsen och det säkra hoppet.”

Källor:

1. ”Coronavirus and Conspiracy Theories”, Brookwood Blogger: St Edward Brotherhood
2. ”The Orthodox Church and Eschatological Frenzy”, Metropolit av Oropos och Fili
3. Encyklikor från biskoparna i vår synod med protokoll nr 3022 och 3026.
4. Vill man läsa mer om konspirationsteorier i allmänhet rekommenderas ett gemensamt projekt mellan Europeiska universitet som resulterat i en bok: Routledge Handbook of Conspiracy Theories, Michael Butter, Peter Knight, 2020 eller deras bok i populariserad form som en podcast: Expert guide to conspiracy theories.

Upptagande av Moder Kyprianes kvarlevor

I år är det 20 år sedan Moder Kypriane, i välsignat minne, insomnade i Herren. Hon är grundadaren till Heliga Änglarnas kloster i Grekland, moderkloster till Heliga Philotheis kloster i Sverige. Enligt Grekisk-ortodox sed tas den dödes kvarlevor upp ur graven efter ett antal år för att sedan tvättas i vatten, vin och ättika och benen placeras sedan i ett relikskrin. (Detta är inte tillåtet i Sverige.)

Metropolit Kyprianos hade bestämt att upptagandet av hennes kvarlevor skulle ske den 13 juli, enligt kyrklig kalender, då minnet av Ärkeängeln Gabriel firas. Just den tidsperioden tillät corona-restriktionerna resor och vi hade välsignelsen att kunna delta i den speciella händelsen. Moder Kypriane har sin grav i klostrets kyrka tillägnad Helige Johannes Maximovitch, i kryptan under den stora kyrkan tillägnad de Heliga Änglarna. Systrarna hade förberett tidigare i veckan med att ta bort marmorn ovanpå graven och cementplattorna.

På söndag eftermiddag den 13 juli firades Vesper på eftermiddagen med Metropolit Kyprianos, Biskop Klemes, Fader Theodosios, abboten från Heliga Kyprianos och Justinas kloster och ett antal präster. Även ett hundratal lekmän var inbjudna som alla haft särskilt respekt och kärlek till Moder Kypriane. De fick stå utanför kyrkan och lyssna via högtalare. Efter Vesper firades den lilla vattenvälsignelsen följt av Paraklesis (åkallande gudstjänst) till de Heliga Änglarna då två systrar gick ner i graven och samlade ihop kvarlevorna från Moder Kypriane. Benen lades sedan i kärl och det välsignade vattnet hölldes över tillsam-



mans med vin och ättika. En del av relikerna hade redan innan tvättats och fördes ut så att alla närvarande kunde vörda dem.

Metropolit Kyprianos har skrivit en bok om hennes liv som delades ut till alla närvarande. Arbete

pågår för tillfället att översätta den till engelska.

Detta var ingen helgonförklaring av Moder Kypriane utan endast upptagande av hennes kvarlevor. Alla som kände henne och har hört talas om henne vet dock om att hon var en mycket speciell och helig person.

Moder Kypriane föddes 1908 i Aigio på norra Peleponessos och fick namnet Penelope. Hennes mor gick bort två dagar efter hennes födelse och hennes far fyra år senare så hon växte upp med sin farmor som var en mycket from kvinna med stor gudsfruktan. Hon lärde den lilla att redan som barn älska bönen, renheten, stillheten, tystnaden, Kyrkans gudstjänster och hennes helgon samt läsning ur Evangeliet. Penelopes kärlek till Gud växte med åren och blev allt varmare och innerligare. Hon började mer och mer längta efter att viga sitt liv helt i jungfrulighet till Gud.

Hon hade kombinationen av de stora gåvorna mod och ödmjukhet, något som väckte andras förvåning och beundran. Hon var fridfull och tålmodig och från tidiga år utmärkte hon sig för sin självförnekelse och kamp mot egenkärleken genom att offra sig med kärlek för andra. Hon klagade aldrig trots att hon utstod många prövningar. Hon såg svårigheterna som Guds kärleks omsorg och hela sitt liv uttryckte hon en djup tacksamhet till Gud för allt Han gav.

När Penelope var 16-17 år avslöjade hon sin längtan efter klosterlivet för sin biktfather. Men hon fick rådet att det då inte fanns kloster som fungerade väl men att hon kunde leva ett liv tillägnat Gud i världen. Penelope var inte tillfredsställd med svaret men hon var ödmjuk och lydde. Efter sin farmors död fortsatte hon leva kvar i föräldrahemmet. Hon försörjde sig på att sy och levde i stillhet och bön.

1945, när Penelope var 37 år begav hon sig till Aten för att börja studera till sjuksköterska på Grekiska Röda Korset. Efter tre års studier började hon arbeta på Röda Korsets sjukhus i Aten som sjuksköterska där hon blev kvar ändå till sin pension 1967. Hon arbetade med stor själuppooffring



och kärlek till sin nästa, i vilken hon såg Kristus själv. Det hon gav till människor i sin närhet gav hon till Kristus, därför ansträngde hon sig alltid till det yttersta för att ge dem det allra bästa. Men hon var inte helt tillfreds med sitt liv. Hon längtade efter något högre. Hennes hjärta brann ständigt för att få viga sitt liv helt och hållet till klosterlivet.

1971 mötte Penelope Fader Kyprianos (senare Metropolit +2013). Då var hon 63 år och igenkände direkt den andliga vägledare som Gud sände henne för att förverkliga den dröm som hon haft om klosterlivet i ungefär femtio år (!), fastän Fader Kyprianos var betydligt mycket yngre än hon själv. Senare sade hon till en andlig dotter: "Du ser, mitt barn, om jag hade blivit nunna tidigare så hade jag inte mött vår helige Fader!"

Fader Kyprianos uppmanade henne att grunda ett nytt kloster där hon skulle bli andlig moder och hon lydde rådet med stark tro på att det var Guds vilja.

Hon letade efter en lämplig plats för att börja bygga klostret och efter att ha tittat runt på flera ställen kom hon till ett litet kapell tillägnat Profeten Elias på en bergssluttning i närheten av byn Afidne, 31 km från Aten. Hon böjde knä där och bad: "Helige Profet Elias, jag tycker mycket om den här platsen. Om det är Guds vilja, hjälp mig att bygga klostret här. Men bara om det är Guds vilja!"

Fader Kyprianos gav sin välsignelse till att bygga klostret där och tomten inköptes in slutet av 1971. Bygglovets kom till slut efter vissa svårigheter och bygget kunde börja. 25 september 1972 lades grund-



stenen och vattenvälsignelse firades. Våren 1973 stod den första klosterbyggnaden klar för inflyttning. Klostret tillägnades de Heliga Änglarna.

Kristi himmelfärds dag, den 26 maj vigdes Penelope till nunna i Helige Kyprianos och Justina kloster eftersom det fanns saker som inte var helt färdiga i det nybyggda nunneklostret och hon fick namnet Kypriane. Hennes glädje och tacksamhet hade inga gränser för att

äntligen efter så många års väntan ha fått sin stora dröm och längtan att gå i uppfyllelse.

Efter fem dagar kom den första system till klostret, då Eulambia, nuvarande abbedissan Taxiarchia, och i slutet av samma år, 1973, kom syster Gabrilia. Våren 1974 vigdes Moder Kypriane till det stora schemat och avlade klosterlöften i Heliga Änglarnas kloster.

Ända fram till 1990-talet var de endast fem systrar och de levde i enkelhet och askes, i tystnad och bön, hantverk och utomhusarbete. De hade varken rinnande vatten eller elektricitet. Få besökare hittade till klostret och medvetet fanns det ingen skylt som visade vägen dit. Moder Kypriane var full av kärlek och trosiver. Hon var sträng mot sig själv och kunde vägleda systrarna till ödmjukhet och verklig frihet genom en atmosfär av renhet, lydnad, respekt, ansträngning, självförnekelse och självkritik. Allting i en anda av evangelisk mildhet.

Hennes andlige fader hade från början av deras andliga relation uppmanat henne: ”Du kommer att leva i lydnad till mig, som din andlige fader och systrarna bör leva i lydnad till dig och Guds Moder kommer att välsigna vårt verk”. Moder Kypriane förstod att endast den välsignade lydnaden kunde leda till ödmjukheten och hon omfamnade lydnadens liv med stor andlig entusiasm och insikt och tillämpande den praktiskt med exemplarisk exakthet.

Både Moder Kypriane själv och systrarna hade minimal kontakt med omvärlden. Hon var noga med att inte ”ta in världen” i klostret. Med de få besökare som kom undvek hon medvetet att diskutera världsliga ämnen utan koncentrerade sig istället på deras personliga sorger och med sina ord försökte hon sprida inre frid och uppmuntrade till kärlek, tålmod, bön, hopp och allra främst tacksamhet.

Med åren kom systerskapet att växa allt





mer. Redan från år 1990 började Moder Kypriane att förbereda sig för att lämna den här världen. Syster Taxiarchia fick ta över den dagliga omsorgen om systrarna och Moder Kypriane befann sig mest i sin cell i bön. Men hon fanns alltid ändå där för systrarna och

spred glädje, kärlek, frid och tröst till alla omkring sig. Många systrar kan vittna om att hon kunde se deras inre tankar och ge dem råd och vägledning efter det trots att ingen informerat henne om deras tillstånd.

1999 hade hon blivit så dålig i sin hälsa att hon väntade nästan otåligt på sin slutliga förening med sin Himmelske Brudgum. Hon inväntade välsignelse från sin andlige fader för att få lämna jordelivet och under Liturgin den 15 februari, kyrklig kalender, 2000 flög hennes själ till den eviga vilan för att få möta sin älskade Frälsare som hon vigtt sitt hela liv åt med så stor iver och kärlek. Systrarna upplevde den stunden en oföväntad glädje istället för sorg, som om det vore Påsk! Det hade Moder Kypriane förutsagt: "När jag lämnar er kommer ni inte att gråta!" Hon begravdes nästa dag i klostrets kyrka.

Även efter sitt insomnande fortsätter hon att vaka över det kloster hon grundat. Vi systrar som aldrig mött henne personligen här på jorden upplever ändå starkt hennes förböner och beskydd i klostret och flera mirakel har skett vid hennes grav efteråt. Bl a en av våra svenska församlingsbor som fått ett cancerbesked smörjde sig med olja från oljelampan vid moder Kyprianes grav, fastade och bad och vid nästa undersökningstillfälle fanns det inte längre någon cancerknöl kvar! Må Moder Kyprianes förböner vara till allas vår hjälp att sträva efter de dygder hon uppnått!

Moder Magdaleni

Pilgrimsfärd i Helige Botvids fotspår

För sjätte året i rad gjorde en grupp från Heliga Konstantin och Helenas församling en pilgrimsfärd i ett av våra nordiska ortodoxa helgons fotspår, lördagen den 22 augusti 2020, efter att vi firat Gudomlig liturgi till 40-dagarsminnet av vår församlings grundare, Biskop Johannes. Denna gång var vi rekordmånga, 24 personer, i åldrarna 1-74 år.

Pilgrimsfärden gick i Helige Botvids fotspår, ett helgon som levtt och verkat nästan granne med vår kyrka i Värberg, i de områden som idag kallas Botkyrka och Salem.

Den helige Botvid föddes i Sverige av hedniska föräldrar, närmare bestämt på Hammarby gård, tvärs över åkern från dagens Botkyrka kyrka. Som ung åkte han på handelsresa till England där han blev döpt kristen. Väl hemma igen började Botvid själv att undervisa och fick många att konvertera till kristendomen. Därför kallas han för Södermanlands apostel tillsammans med den Helige Eskil, och är avbildad i altarskåp och på kalkmålningar i många svenska kyrkor.

Hans kännetecken är yxan, genom vilken hade led martyrdöden, men också en fisk pga det mirakulösa fiskafänge som vi känner till från Botvidslegenden. En viss Bovinus lät inte Botvid fiska på hans område utan att ge honom en fjärdedel av all fisk. När Botvid då lämnade hans område följde all fisk efter honom och Bovinus ångrade sin ovänlighet. Detta ska ha ägt rum på Bornssjön, vilken vi passerade när vi åkte vägen uppkallad efter vårt helgon, Sankt Botvids väg, den väg som hans relikier en gång förflyttats från Salems, dåvarande Säby, kyrka till Botkyrka kyrka.

Helige Botvids bror Björn lät år 1129 uppföra en träkyrka, föregångaren till nuvarande Botkyrka kyrka, till sin brors ära i Botkyrka kommun och flyttade då Helige Botvids relikier dit. Denna kyrka var





den första anhalten på vår lilla pilgrimsfärd. Där såg vi kopian av gravmonumentet över Helige Botvids bror Björn (originalet finns på historiska museet) och Fader Anders berättade om Helige Botvids liv och om hur Botkyrka kyrka kommit till. Där sjöng vi också ett nykomponerat troparion till den Helige Botvid som vår församlings körledare Peter Magneli skrivit till en bysantinsk melodi.

Vid Bornsjöns sydöstra spets, just före Salems kyrka, finns en kallvattenkälla som kallas Helige Botvids källa som vi sedan besökte. Historien beskriver att källan sprang upp när Helige Botvids relik sattes ner där när de bars från Säby till den nya kyrka som byggts till hans ära i Botkyrka. Där sjöng vi åter hans troparion och provade källans klara friska vatten.

Sedan besökte vi kyrkan där Helige Botvid först blivit begravd. Kyrkan heter idag Salems kyrka, men på den tiden hade den namnet Säby och var tillägnad den första engelska martyren Helige Alban. Kyrkan är byggd på tidigt 1100-tal och vi fick se dopfunten inne i kyrkan i sandsten, även den daterad till samma tid, så den skulle mycket väl skulle kunna ha använts i helige Botvids missionsverksamhet. De ville begrava Botvid i en kyrka och Säby var den närmaste då.

Redan när de förberedde hans kropp för begravningen började hans relik att sprida väldoft och botande en blind kvinna. Legenden beskriver sedan helgonet gravsatts i Säby kyrka: ”Från alla håll kom till helgonets grav otaliga skaror av män och kvinnor, sjuka, blinda, lama,

förtvinade, febersjuka, vilka alla återställdes till sin forna hälsa. Där renades de spetälska, de besatta botades, åt de döva återgavs hörseln, och de stumma återfick talförmågan.”

Helige Botvid led martyrdöden på Rågö utanför Nyköping. Legenden beskriver: ”Han skulle skicka en slavisk man, som han löst från fångenskapen och givit kristendomen och frihet, tillbaka till dennes hemland. De steg båda ombord på en båt och försökte hitta skepp som var beredda att fara till Gotland för att därifrån återsända mannen till hans hemland. De kryssade åt alla håll i skärgården och på de ställen, där skeppen förut varit men kunde ej finna dem någonstades. Därav kom det sig att de, uttröttade av mödan, lade tillvid en ö, som heter Rågö. Så snart båten nått ön, steg den helige mannen Botvid i land, föll ned i bön under ett träd, såsom på ett enskilt ställe, anbefallde sig och de sina åt Herren och somnade, utmattad av möda och fasta. När den slaviske mannen såg att de andra sov, grep han den yxa som Botvid brukade bära, högg huvudet av helgonet, glömsk av det löfte som han givit den helige mannen, givande honom ont i utbyte mot gott, och plundrade honom så på hans kroppsliga liv.” Botvids släktingar





tillsammans med en präst letade sedan efter honom och en vit fågel visade dem vägen till hans relikier och försvann sedan.

Rågö är idag ett naturreservat som ägs av Naturvårdsverket och förvaltas av Länsstyrelsen. Ett ungt par med en liten

dotter bor på Rågö och arrenderar marken. Kor, getter och får betar på ön och även en del åkermark hör till gården. Vi hade kontaktat öborna i förväg och de hämtade oss efter överenskommelse med deras båt för att ta oss till det pilgrimskors som finns på Rågö till minne av Helige Botvids martyrdöd där. Korset är sannolikt ett medeltida pilgrimskors, det enda i sitt slag i Sverige. Efter att ha blivit ilandsatta på den ostligaste udden av den klippiga och skogsbeväxta ön, ledde vår guide oss rätt upp i skogen, klättrande på mossbeväxta klippblock. Cirka 100 meter upp visade han oss det stenlagda pilgrimskorset, ca 6x8 meter. Fader Anders berättade här historien kring Helige Botvids martyrdöd och vi kunde riktigt känna historiens vingslag och nästan se den utspelas framför oss.

När vi åter hade blivit transporterade med båten till fastlandet och tackat vår guide för att ha tagit sig tid med oss, kände vi oss rikt välsignade av att tillsammans ha fått resa i Helige Botvids fotspår denna sensommareftermiddag. Och som om helgonet ville visa oss sitt behag, avrundades dagen med en regnbåge som avtecknades i skyn ovanför Rågö, såsom den gått ner just vid platsen för Helige Botvids martyrdöd.

Efter denna pilgrimsfärd målades en ny ikon i bysantinsk stil av den Helige Botvid i Heliga Philotheis kloster.



Veckan efter vår pilgrimsfärd i Helige Botvids fotspår, efter att vi firat Guds Moders avsomnande i kapellet på Gamla Uppsala kyrkogård, gjorde en mindre grupp från vår församling ännu en liten pilgrimsfärd till Flottsund utanför Uppsala som omnämns i Botvidslegenden, där munken Erik som predikat Evangeliet blev halshuggen. Munken Erik ska enligt Botvidslegenden ha begravts i Tälje, säkerligen åsyftas dagens Södertälje. Enligt Sven Estridsen skedde mirakler vid hans grav. Rimligen blev därför munken Erik vördad som helgon i Södertälje, men där snabbt undanträngd av helgonkulten kring drottningen Ragnhild (1075-cirka 1117), som under sin levnad arbetat för kristendomens införande och själv varit på pilgrimsresa till Rom och Jerusalem. Munken Erik har inte varit något obetydligt helgon, även om han är ganska okänd för de flesta idag.

Från Flottsund till Uppsala domkyrka gick förr en pilgrimsväg. Man kom till Flottsund med båt och gick sedan barfota till Uppsala domkyrka för att på så sätt ihågkomma helgonet under medeltiden. Vår grupp gick en liten bit av den gamla pilgrimsleden längs den av Uppsala kommun nyss iordningställda Vårdsätra strandpromenad, där man kan gå längs mynningen in från Ekoln mot Uppsala på en träspång.

Se utförligare beskrivning av pilgrimsfärderna och Botvidslegenden på www.ortodoxakyrkan.se/nytt.

